

Sygn. akt I ACa 447/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Dorota Ochalska - Gola

Sędziowie: SA Michał Kłos (spr.)

SA Alicja Myszkowska

Protokolant: stażysta Dominika Gębka

po rozpoznaniu w dniu 10 marca 2020 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w T.

**o ustalenie istnienia członkostwa powoda ewentualnie ustalenie nieważności czynności prawnej
na skutek apelacji pozwanego**

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 8 marca 2019 r. sygn. akt I C 245/18

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w T. na rzecz A. B. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych
tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 447/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Sieradzu w pkt 1. ustalił, że istnieje stosunek członkostwa powoda w (...) Spółka Akcyjna w T., a w pkt. 2 zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 577 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny podziela i uznaje za podstawę również własnego rozstrzygnięcia, a które w zasadniczych elementach przedstawiają się następująco:

Powód jest pracownikiem (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T.. Od 2009 r. był członkiem działającego na terenie tego zakładu pracy (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T., do lutego 2017 r. był Wiceprzewodniczącym tego związku. Gdy przestał być Wiceprzewodniczącym, zaczął zawiadamiać różnego rodzaju instytucje i urzędy o nieprawidłowościach w działaniach tego związku na skutek czego, wobec związku wszczynano postępowania kontrolne i przymuszające oraz prowadzono czynności sprawdzające. Wytoczył też powództwo przeciwko Przewodniczącej zarządu związku K. S.o stwierdzenie niezgodności ze statutem powołania do pełnienia funkcji przewodniczącego (...) Spółka Akcyjna - emeryta członka związku i stwierdzenie nieprawidłowości zatrudnienia. Zwracał się też do zarządu tegoż związku o nadesłanie mu szeregu dokumentów i informował związek jakie widzi nieprawidłowości w jego działalności.

Postępowania przymuszające jakie zostały wszczęte przez sąd wobec (...) Spółka Akcyjna zostały umorzone. Po zgłoszeniach powoda postępowania karne bądź nie były wszczynane, bądź były umarzone przy czym Prokuratura (...) w Ł. uznała, że jedno z nich wymaga kontynuowania. Sąd odrzucił też złożony przez powoda pozew przeciwko K. S.. W marcu 2017 r. K. S. odmówiła przyjęcia adresowanego do niej pisma powoda a w grudniu 2017 r. odmówiła przyjęcia pisma powoda adresowanego do w/w związku.

W marcu 2018 r. A. O., będąca Przewodniczącą Komisji Rewizyjnej (...) Spółka Akcyjna, odmówiła przyjęcia adresowanego do niej pisma powoda.

Pismem z dnia 26 lutego 2018 r. powód zawiadomiony został przez (...) Spółka Akcyjna o posiedzeniu zarządu jakie zaplanowano na dzień 7 marca 2018 r. i wezwany został do wzięcia w nim udziału. W zawiadomieniu tym nie wskazano co będzie przedmiotem tego posiedzenia. Powód wziął udział w posiedzeniu zarządu, jakie odbyło się w dniu 7 marca 2018 r. Na posiedzeniu tym członek zarządu Z. P. powiedział, iż nie życzy sobie, by powód pisał pisma do różnych instytucji i wówczas członek zarządu R. Z. wystąpił z wnioskiem o pozbawienie powoda członkostwa w związku zawodowym, z uwagi na nieprzestrzeganie przez niego norm społecznych. Powodowi nie wskazano wówczas, które z jego działań i na czym polegające, naruszało normy społeczne i jakie to były normy. Powód wiedział, iż wniosek o jego wykluczenie ze związku zostanie wciągnięty do porządku obrad (...) Spółka Akcyjna. Powód otrzymał zawiadomienie o terminie posiedzenia Konferencji Delegatów, jaką zwołano na dzień 5 kwietnia 2018 r. Nie otrzymał jednak porządku obrad tej konferencji. W okresie od 4 do 12 kwietnia 2018 r. powód przebywał na Oddziale Neurologicznym Miejskiego Szpitala (...) w C.. W dniu 5 kwietnia 2018 r. odbyła się Konferencja Delegatów wymienionego związku, w której powód nie brał udziału. Na konferencji tej podjęta została uchwała o wykluczeniu powoda z w/w związku, z uwagi na jego działanie na szkodę związku i naruszenie zasad współżycia społecznego polegające na wielokrotnym stawianiu związkowi bezpodstawnych i niezgodnych z prawdą zarzutów działania zarządu sprzecznego z ustawą. Informacja o podjęciu tej uchwały została przesłana powodowi. Powód nie był wcześniej karany przez związek żadnymi karami. Pismem z dnia 8 kwietnia 2018 r. poinformował (...) Spółka Akcyjna, iż uchwała w sprawie jego odwołania jest nieważna jako podjęta z naruszeniem przepisów statutu.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał, że w dalszym ciągu istnieje stosunek członkostwa powoda w (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T.. Wskazał, że funkcjonowanie wskazanego związku opiera się na ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (t. j. Dz.U. z 2019 r., poz. 263) oraz na statucie. Jak wynika z art. 10 powyższej ustawy, zasady członkostwa w związku zawodowym oraz sprawowania funkcji związkowych ustalają statuty i uchwały statutowych organów związkowych. W myśl § 12 pkt 3 statutu w/w związku, członkostwo ustaje wskutek wykluczenia ze związku. Zgodnie natomiast z § 16 statutu, w przypadku naruszenia postanowień statutu lub naruszenia zasad współżycia społecznego uwłaczającego godność członka związku, można – po wysłuchaniu zainteresowanego i przeprowadzeniu szczegółowego postępowania wyjaśniającego udzielić upomnienia lub nagany albo wykluczyć ze związku. Jak wynika z § 17 statutu uchwałę o skreśleniu, ukaraniu członka a także o zatarciu kary podejmuje zarząd zakładowy związku w porozumieniu lub na wniosek zarządu wydziałowego związku lub grupy zawodowej. Stosownie natomiast do treści § 25 pkt 7 statutu, Konferencja Delegatów rozpatruje odwołania członków od uchwał zarządu związku dotyczących tych członków.

Zdaniem Sądu I instancji, należało zatem ocenić czy powód posiada interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w ustaleniu stosunku członkostwa we wskazanym związku. Z uwagi na to, że statut związku nie przewidywał sądowego trybu odwoławczego od uchwał organów związku dotyczących członkostwa, przy ustalaniu czy doszło do skutecznego wykluczenia powoda ze związku, należało rozważyć czy zachowany został przewidziany przez statut tryb postępowania w przedmiocie wykluczenia ze związku. Sąd podkreślił, że powód wiązał istnienie interesu prawnego do wytoczenia powództwa z okolicznością, iż status członka związku zawodowego ma wpływ na jego prawa i obowiązki wynikające z przynależności do związku zawodowego. Nie ulega przy tym wątpliwości, że w związku z podjęciem uchwały o wykluczeniu powoda ze związku istnieje obiektywna niepewność co do jego przynależności do związku. W ocenie Sądu powództwo zatem było z tego punktu widzenia dopuszczalne.

Sąd I instancji uznał, iż przy podjęciu uchwały o wykluczeniu powoda ze związku nie został zachowany przewidziany w nim tryb postępowania w tym przedmiocie w konsekwencji czego, uchwała ta podjęta została przez nieuprawniony organ. Jak wynika bowiem ze statutu kompetencję do podejmowania uchwał o wykluczeniu ze związku posiada zarząd zakładowy związku, a Konferencja Delegatów uchwały w tym przedmiocie może podejmować dopiero na skutek rozpoznania odwołań członków związku od uchwał zarządu związku. Powód nie miał też przedstawionych zarzutów, które wskazywałyby konkretnie jego działania, które oceniono jako podejmowane na szkodę związku przez co faktycznie nie miał możliwości ustosunkowania się do nich.

Dlatego Sąd ustalił, że w dalszym ciągu istnieje stosunek członkostwa powoda w (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T.. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżył pozwany w całości. Zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie: art. 189 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że w dalszym ciągu istnieje stosunek członkostwa powoda w pozwanym Związku; art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia oraz błędną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i błędne przyjęcie, że uchwała o wykluczeniu powoda ze związku zapadła z pominięciem trybu przewidzianego przez statut związku, nie wywołała skutków trybu przewidzianego przez statut związku; art. 233 § 1 w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie ustaleń i ocen w sposób dowolny, sprzeczny z treścią dowodów oraz bez wszechstronnego rozważenia całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego i uwzględnienia wszystkich dowodów przeprowadzonych w sprawie, przy braku merytorycznych i rzeczowych argumentów w sposób obiektywnie przekonujących i potwierdzających zasadność wniosków odzwierciedlonych w wyroku; art. 225 w zw. z art. 316 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie wniosku pozwanej o otwarcie rozprawy na nowo, gdy wносиła ona o przeprowadzenie dowodów z dokumentów, których nie mogła wcześniej złożyć oraz art. 233 § 1 w zw. z art. 217 § 3 k.p.c. poprzez pominięcie dowodu z poświadczonych za zgodność z oryginałem kserokopii protokołów z posiedzenia zarządu pozwanego z 31 stycznia 2018 r., 7 marca 2018 r. i 8 listopada 2017 r. Dodatkowo zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, że powód nie miał przedstawionych zarzutów, które wskazywałyby konkretnie jego działania, które oceniono jako podejmowane na szkodę związku przez co faktycznie nie miał możliwości ustosunkowania się do nich oraz, że nie otrzymał porządku obrad (...) S.A. z siedzibą w T., jaką zwołaną na 5 kwietnia 2018 r. W konkluzji wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Nadto wniósł o dopuszczenie dowodu z pisma Przewodniczącego Zarządu oraz poświadczonej za zgodność z oryginałem kserokopii wniosku powoda z 2 marca 2018 r. na okoliczności otrzymania przez powoda porządku obrad (...) S.A. w T..

W odpowiedzi na apelację, powód wniósł o oddalenie wniosków dowodowych w niej zawartych jako spóźnionych, pozwana знаła bowiem od początku stanowisko powoda oraz stawiane jej zarzuty, a dokumentacją dysponowała przez cały czas, a także o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlega oddaleniu. Powód poddał pod rozstrzygnięcie spór, czy – wobec usunięcia go z pozwanego uchwałą organu Związku do tego, w jego ocenie, nieuprawnionego – nadal jest jego członkiem, czy też stosunek członkostwa wygasł. Zachowanie innych, niż właściwość, przesłanek wiążących się z trybem podjęcia uchwały miałyby znaczenie dopiero w sytuacji w której okazałoby się, że decyzję w przedmiocie wykluczenia powoda podjął właściwy organ.

Sąd I instancji prawidłowo tymczasem uznał, że stosunek członkostwa powoda w Związku nie wygasł z uwagi na to, że został z niego usunięty uchwałą organu, który nie był do tego upoważniony. W świetle postanowień statutu związku, uchwałą o skreśleniu członka zarządu podejmuje zarząd zakładowy w porozumieniu lub na wniosek zarządu wydziałowego lub grupy zawodowej, co wynika wprost z § 17 statutu tegoż związku - (k.18). W okolicznościach przedmiotowej sprawy uchwałą o wykluczeniu powoda ze związku podjęta została przez Konfederację Delegatów, a takiego trybu nie przewiduje statut. Konfederacja jest bowiem tym podmiotem, który zgodnie z 25 pkt 7 statutu ogranicza się do rozpatrzenia odwołania członków od uchwał zarządu (k.320). Sąd Apelacyjny podziela

przy tym pogląd wyrażony w uchwale (7) SN z 20 października 2015 r., III CZP 27/15 (OSNC 2016, nr 3, poz. 31), zgodnie z którym art. 189 k.p.c. nie może być podstawą żądania przez członka stowarzyszenia (czy jak w niniejszej sprawie związku zawodowego) ustalenia nieistnienia uchwały organu stowarzyszenia nie dotyczącej jego stosunku członkostwa. Statut związku stanowiący źródło stosunku prawnego członkostwa, ma charakter umowy cywilnoprawnej, do którego stosuje się przepisy prawa cywilnego, a co za tym idzie w tym należy dopuścić drogę sądową opartą na art. 189 k.p.c. do rozpoznania roszczenia członka o ochronę jego członkostwa. Z tych względów Sąd Najwyższy, stosując powołane zasady wykładni prawa, dopuścił możliwość wytoczenia powództwa na zasadach ogólnych, tj. na podstawie art. 189 k.p.c. tylko przez członka zmierzającego do „unicestwienia” uchwały władz stowarzyszenia/ związku dotyczącej jego członkostwa. Można więc uznać, że interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. przysługuje członkowi stowarzyszenia/ związku domagającemu się ochrony nie tylko przed bezpodstawnym wykluczeniem z organizacji, ale także w celu ochrony swoich innych praw wynikających z nawiązanego stosunku prawnego członkostwa.

Uwzględniając powyższe słusznie uznał Sąd I instancji, iż wytoczone powództwo było dopuszczalne wskazując, że powód wiązał istnienie interesu prawnego do wytoczenia powództwa z okolicznością, iż status członka związku zawodowego ma wpływ na jego prawa i obowiązki wynikające z przynależności do jego struktur. Doszedł dalej do trafnej konkluzji, że uchwała o wykluczeniu powoda ze związku jaka zapadła z pominięciem trybu przewidzianego przez statut związku, nie wywołała skutków prawnych. To z kolei – w konsekwencji- czyni trafną tezę, że w dalszym ciągu istnieje stosunek członkostwa powoda w (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T..

Powyższe czyni bezprzedmiotowym formułowanie, a tym samym odniesienie się do zarzutów obrazy art. 233 § 1 k.p.c., koncentrujących się wokół twierdzeń, że Sąd pierwszej instancji nie miał podstaw do przyjęcia, że powód nie był prawidłowo o zarzutach powiadomiony i nie mógł się do nich odnieść, czy też nie otrzymał porządku obrad. Nie znalazł również uzasadnienia zarzut naruszenia art. 225 w zw. z art. 316 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie wniosku strony pozwanej o otwarcie rozprawy na nowo, gdy wносиła ona o przeprowadzenie dowodu z dokumentów z posiedzenia zarządu pozwanego związku z 31 stycznia 2018 r., 7 marca 2018 r. i 8 listopada 2017 r. na okoliczność, iż A. B. kilkakrotnie miał możliwość wypowiedzenia się w kwestii jego wykluczenia ze związku, a której to dokumentacji strona pozwana nie mogła wcześniej złożyć.

Ubocznie jedynie należy zauważyć, że z treści protokołu z 7 marca 2018 r. wynika, że jeden z członków zarządu wystąpił z wnioskiem o pozbawienie powoda członkostwa w związku z uwagi na nieprzestrzeganie przez niego norm społecznych, nie przedstawiono jednak, które z jego działań i na czym polegające, naruszało normy społeczne i jakie to były normy. Twierdzenia przeciwne strony apelującej, w tym w szczególności, iż powód miał możliwość ustosunkowania się do zgłaszanych wobec niego zarzutów, a w sprawie miało być przeprowadzone szczegółowe postępowanie wyjaśniające, nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym.

Powód otrzymał zawiadomienie o terminie posiedzenia (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T., jaką zwołano na dzień 5 kwietnia 2018 r., jednakże nie otrzymał porządku obrad tej konferencji, a strona pozwana nie udowodniła by został on powodowi przekazany. Z zeznań świadka K. S. wynika jedynie, że dowiedziała się od jednego z pracowników, że przekazał zawiadomienie wraz z programem powodowi - (zeznania świadka – k. 132 o.). Jak słusznie zasygnalizowano w odpowiedzi na apelację fakt, że powód sporządził pismo z 20 marca 2018 r. świadczy jedynie o tym, że powziął pewną wiedzę na temat planowanego porządku obrad, nie zaś, iż został mu on doręczony. Gdyby nawet przyjąć założenie odmienne to w świetle faktu, iż powód został usunięty z pominięciem trybu przewidzianego przez statut, okoliczność ta nie miałaby wpływu na zmianę zakwestionowanego rozstrzygnięcia w postulowany przez skarżącego sposób. Należy jednak powtórzyć, że kwestia ustosunkowania się powoda do wykluczenia ze związku miała charakter wtórny, bowiem podstawowym motywem rozstrzygnięcia był fakt naruszenia statutu przy powzięciu uchwały o wykluczeniu.

Z tych wszystkich względów jak również na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w pkt 1. sentencji niniejszego wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. O ich wysokości orzeczono na podstawie § 8 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia MS z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz.1800 z późn.zm.) zasądzając w pkt 2. od pozwanego na rzecz powoda kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.